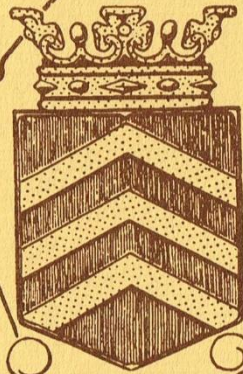

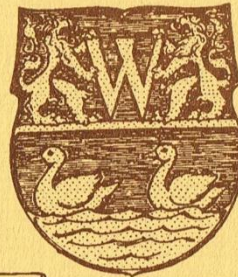
NOORD KOP STUKKEN

TEXEL

DEN HELDER

WIERINGEN

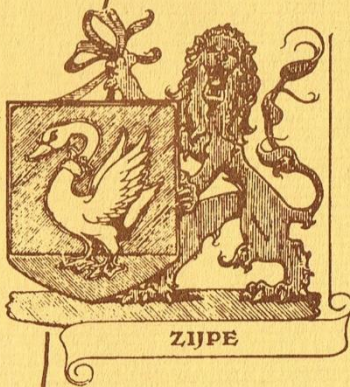
CALLANTSOOG

ANNA-PAULOWNA

WIERINGERMEER

ZIJPE

12e jaargang Nr.3
juni 1998

Uitgave N.G.V. afd. Den Helder

Inhoud

Agenda	blz. 41
Genealogie Bregman	blz. 48
Genealogische Evenementen	blz. 44
Helderse Courant	blz. 62
Impost	blz. 45
In Memoriam	blz. 43
Jubileumuitgave diverse afdelingen NGV	blz. 46
Juridisch taalgebruik	blz. 62
Kerkarchief van Wieringen	blz. 57
Ledenbestand	blz. 42
Nationale Militie lichteing 1907	blz. 53
Openstelling Verenigingscentrum Naarden	blz. 44
Oud-schrift	blz. 47
Vertaling Oud-Schrift	blz. 45
Voor U gelezen	blz. 44

NEDERLANDSE GENEALOGISCHE VERENIGING

Ingeschreven in het register van de K.v.K. te Amsterdam no. V 531257

Uitgave van: Afdeling Den Helder e.o.

Den Helder, 10 juni 1998

Beste leden,

Velen van U zullen nu wel van een welverdiende vakantie genieten, maar we hopen toch dat U nog wat tijd vindt voor Uw hobby en U na de vakantie weer te zien op een van de afdelingsmiddagen of avonden.

Fijne vakantie allemaal.

Agenda :

zaterdag 5 september: Informatiemiddag.

vrijdag 25 september: Dhr. J.J. Kaldenbach; Tips voor het opzetten en uitbreiden van Uw stamboom.

vrijdag 30 oktober : Mevr. N.Fijnheer-Rotgans; Kerkarchieven van Wieringen.

vrijdag 27 november : Dhr. R.F. Vulsmas; Naam en familierecht.

De middag begint om 13.00 uur, en de avonden beginnen om 20.00 uur, U kunt al om 19.00 uur terecht in "De Draaikolk", Dollardlaan 202, Den Helder, bereikbaar met bus 150.

"Tips voor het opzetten en uitbreiden van Uw stamboom" door: J.J. Kaldenbach.
Dit is een samenvatting van 'n afdeling waar dhr. Kaldenbach al geweest is.

De heer J.Kaldenbach zal proberen zijn enorme en veelzijdige kennis van de genealogie op ons over te dragen deze avond.

Aan de hand van voorbeelden op het projectiescherm brengt hij een mix van meer en minder bekende, en zelfs van onbekende bronnen. Hij proberen de beginnening maar ook de gevorderde genealoog te boeien. (Volgens deze afdeling) weet de leraar in hem op gepaste momenten en met humor zijn gehoor in zijn betoog te betrekken.

Vertoonde beelden zijn o.a.:

Volkstelling 1947 (resultaten) - Genealogisch Repertorium (Van Beresteyn) - Rietstap - Kadaster - de serie: Archieven in ... (provincie) - Gens Nostra e.a. - Almanak Ned. Archiefwezen - BS-aktes - Registers van Er- en Ontkenningen - Schutterij (o.a. signalementen i.v.m. erfelijke afwijkingen) - Overzichten DTBL's in RA's - Ondertrouwregisters - Impostregisters - Provinciale Bladen (per provincie) - Notulenboeken van B&W (na 1811; mer jaarindexen) - Memories van Successie - Boelhuisaankondigingen - Testamenten - Oud Recht (bv. namen deserteurs) - Indemniteitsakten of Borgbrieven - Gemeentenamen en -grenzen (in

bijv. 1817) - en voorts te vinden "naast de deur" in het Verenigingscentrum:
"moderne" krantenknipsels (ook grote) - microfiches w.o. de "Mormonen" registers
- oude kranten (v.a. 17e eeuw) - buitenlandse versies van onze "van Beresteyn":
België (Leenaerts), Frankrijk (Renaud) en Duitsland (Heinzmann) - Vivat America
(Duitse emigranten naar de VS) - Weeskamers/OR/ON.

Bibliotheekavonden:

De bibliotheekavonden zijn op vrijdag van 19.30 tot 21.30 uur.
11 sept., 2 okt., 6 nov. 1998.
8 jan., 5 febr., 5 maart, 2 april, en 7 mei 1999.

Leden Mutaties:

Welkom aan de volgende nieuwe leden/bijkomend lidmaatschap.

dhr. A. Noot	Salomonszegel 10	7322 EW Apeldoorn
dhr. P.J.A. Kamper	Vossenberglaan 23	6891 CJ Rozendaal

Adreswijziging of van/naar andere afdeling:

dhr. J. Gieles	Heiligharn 286	1785 SV Den Helder
----------------	----------------	--------------------

Met vriendelijke groeten en tot ziens op een van de volgende avonden.
M.S.F.G. Prudon-de Jong.

=====

CONTACTMIDDAG 25 APRIL 1998.

Een geannimeerd gesprek tussen genealogen op de contactmiddag in Den Helder.

IN MEMORIAM.

Op 22 december 1997 is de Heer M.M.J. Hoogenbosch overleden.
Hij was in 1965 een der oprichters van de afdeling Den Helder.
Vele jaren heeft hij in dit bestuur zitting genomen.
Voor zijn vele werk voor de Nederlandse Genealogische Vereniging
werd hem in maart 1992 de zilveren N.G.V.speld van verdienste uitgereikt.
Door een onoverbrugzaam meningverschil met de redactie van Gens Nostra, heeft

hem helaas doen besluiten zijn lidmaatschap per 1996 op te zeggen.
Door zijn grote inzet en inzicht verliezen we in Dhr. Hoogenbosch een alom
zeer gewaardeerd genealoog.

Het "In dankbare herinnering aan Meinard Hoogenbosch" dat de afdeling ontving
geeft dit in goed gekozen woorden weer.

Gedicht van "Nico Scheepmaker"

Een mens kan zich vergissen in de tijd
maar niet in de seconde die hem scheidt
van alles wat hij lief heeft, leven, vrouw,
de dingen die hij niet verliezen wou.

"Het enige dat je mee kunt nemen is het goede dat je achterlaat. Gezien alle
medeleven is Pa niet met lege handen gestorven, en terecht.
Uit een gelukkig huwelijk werden zes kinderen geboren van wie hij altijd
onvoorwaardelijk heeft gehouden.
Het katholieke geloof en de kerk hebben hem altijd geïnspireerd en bezig
gehouden, begaan en bezorgd.
Zijn hartstocht voor genealogie resulteerde in menig artikel voor het ver-
enigingsblad en in het opzetten van een stamboomonderzoek voor een ieder die
zijn hulp inriep. Hoeveel mensen zal hij niet enthousiast gemaakt hebben voor
deze hobby. Niemand als hij heeft beter geweten dat alleen het verleden
eeuwig duurt, en de liefde van God, waarin we hem verzekerd weten.

Voor Uw vriendschap en warme genegenheid tijdens zijn leven en Uw medeleven
na zijn overlijden zijn wij U oprecht dankbaar.

W. Hoogenbosch-Piscaer
kinderen en kleinkinderen

Voor U gelezen in het Algemeen Dagblad dd. 6 mei 1998.

Hulp bij zoeken naar afkomst.

Geadopteerden die hun biologische ouders zoeken, kunnen zich voortaan in verbinding stellen met het Steunpunt Roots, dat sinds begin mei 1998 is geopend in Utrecht. Tot nog toe kunnen mensen die hun wortels zoeken terecht bij instanties als het Werkverband Adoptie Nazorg, Wereldkinderen of International Social Service, of een televisieprogramma als Spoorloos.

Het Steunpunt, dat werkt met 75 vrijwilligers, is bedoeld om orde in de chaos te scheppen, zodat men niet eerst naar allerlei instantie behoeft te gaan.

Het steunpunt is bereikbaar op dinsdag, donderdag en vrijdag tijdens kantooruren op tel: 030-2232000, E-mail: roots.info@worldonline.nl.

Ook kunt U de folder inkijken in onze afdelingsbibliotheek.

= = = = =

Extra Openstelling Verenigingscentrum Naarden.

donderdag 1 oktober 1998 van 11.00 tot 17.00 uur, en van 19.30-22.00 uur.

donderdag 19 november 1998 van 11.00 uur tot 17.00 uur.

= = = = =

Genealogische Evenementen 1998:

5- 9	Kapelle	Zeeuwse Contactdag, in "de Vroone", C.D.Vereeckestraat 74.
5- 9	Meppel	Vooroudermarkt, zaal schouwburg Ogterop, Zuideinde 70, inlichtingen hierover bij: NGV. Drenthe, Deverbrink 85, 7812 LL Emmen, tel 0591-611822.
19- 9	Den Bosch	Genealogische dag, "Belastingen" RA, Zuid Willemsvaart 2.
19- 9	Bredevoort	Oost Gelderse Contactdag in "Ons Huis", Kruittorenstr. Meer informatie hierover: tel: 0543-451085
25/27-9	Utrecht	50+ beurs in de Jaarbeurs.
26- 9	Hilversum	Themadag afd. Familieorganisaties.
26- 9	Zwolle	40 jr. afd. IJssellanden in RA te Zwolle.
3-10	Delft	25 jr. bestaan Prometheus, in TU, Mekelweg 2.
10-10	Utrecht	50 jr. van de afd. in Het Utrechts Archief van 14-17 uur.
17-10	Flevoland	Jubileumbijeenkomst.
31-10	Weert	25 jr. jub. Limburgse Contactdag.
21-11	Zwolle	Micro ontmontingsdag v.a. 10.00 uur in R.A.
28-11	Utrecht	Symposium Ridderlijke Orden.

Vertaling van blz.28 (Oud-Schrift).

Alsmede nogh een schot vande noort
westerhoijstael aff tot de westerweegh aen
ende dat tot boven aan het dack toe, van
gelijcken moet het dack van beijde haar
Comparanten onderhouden werden, soo
verre als elck sijn gront is, staeckende regt
te loot op in het huijs, van gelijcken be-
hoort het erff buijten het huijs mede aenden
eersten Comparant bij aendelinghe aende oost-
sijde van het huijs, beginnende van de suijd
oost hoeck van het agterhuijs dat beneffens de
grootte kaemer is met de sloot daar bij die
ten suijden en westen leijt tot aan de
noort west hoeck van het voors. huijs
vier voeten en ses duijm suijelijcken ende

= = = = =

Impost

Op 26 oktober 1695 stelden de Staten van Holland en Friesland een ordonnatie vast (aangevuld op 3-12-1695) op grond waarvan een belasting op trouwen en begraven zou worden geheven. De hoogte van de belasting was afhankelijk van het inkomen of het bezit van de betrokken personen. Bij diegene die wilden trouwen werd tevens het inkomen of het bezit van de ouders in aanmerking genomen. De tarieven luiden als volgt:

Jaarinkomen van	f 800 of meer	
Gegoedheid van	f 12.000 of meer	Impost f 30
Jaarinkomen van	f 400 - f 800	
Gegoedheid van	f 6000 - f 12.000	Impost f 15
Jaarinkomen van	f 200 - f 400	
Gegoedheid van	f 2000 - f 6000	Impost f 6
Jaarinkomen tot	f 200	
Gegoedheid tot	f 2000	Impost f 3
Onvermogend		Impost nihil

De belasting moest worden betaald aan de daartoe aangewezen gaarder (meestal de secretaris) van de woonplaats.

Jubileumuitgave van verschillende afdelingen:

Limburgs kwartierstatenboek 25 jaar NGV in Limburg.

Bijna 140 leden van de twee afdelingen in Limburg leverde 32 kwartierstaten in en bij 'n aantal is een familiewapen opgenomen. Het boek wordt op 31 oktober 1998 in Weert gepresenteerd, maar indien U belangstelling hiervoor hebt neemt U dan contact op met D.J.J. Lauwers, Lünenschloszstraat 7, 6137 PJ Sittard.

Er is 'n reserveringsdatum van 1 juli gesteld, maar misschien kan het alsnog. De kosten van dit boek zijn f 37,50 (per post f 10,- extra voor porto).

+ + + + +

Jubileumboek Kennemerland.

Het jubileumboek gaat over migratie naar Kennemerland. Het boek wordt ondersteund door 100 inzendingen van de leden, in de vorm van kwartierstaten, genealogieën, stamreeksen en parentelen.

Dit boek kost f 38,50 voor leden, en f 43,50 voor niet leden, de prijzen zijn exclusief verzendkosten van f 11,50. De voorinschrijving sluit op 1 september 1998, daarna zijn de prijzen met f 4,- verhoogd.

Voor meer inlichtingen kunt U bellen tussen 19.00 - en 20.30 uur met Ton van Putte tel: 023 - 5272215.

+ + + + +

Het jubileumboek van Utrecht.

Ter gelegenheid van het 50 jarige bestaan van de afdeling komt Utrecht met het boek:
" Stichtenaren uit vroeger jaren II ".

Er komen o.a. artikelen in over:

Muziekhandel Guldemon, dijkmeesters van de Lekdijk-Bovendams, Beurtschippers, Sententies uit het civielrecht in de franse tijd, soldaten onder Napoleon en de pestepidemie in de 19e eeuw, Johan Winnubst, organist, personeel van de Munt enz. enz.

Bij vóór-intekening kost het boek: f 39,75, de verzendkosten zijn f 10,25.

Na verschijning in oktober zal het boek f 45,- kosten.

Meer inlichtingen over dit boek kunt U krijgen bij:

Lo Schneider, Steenen Camer 42, 3721 ND Bilthoven, tel: 030 2202082.

Hetty Venema-Braam, Groenekanneweg 139, 3731 AD De Bilt, tel: 030 2203375.

dat de wand tegen dat dijch aen, end dat
elk dij eigen zech fluit, end soeijing
Sal moeten onderzouwen, de aard is aen
hissigen gaed Comperanten geintant aent
end de die bebed. Roerijen, get noot en bunt
gise Sal moeten in tloey, end de fannet
een Mynd goet maechen, end overzouwen
die oft aen loest, een gelijken dat isel -
van gaed Comperanten dij, eigen dard
Met die moeten zonden, end dat gel
zoud tot gel poof, get bezoort, die grote
haeren, met gel beechel, dog alle gel
de bevingen end Comdit dieh. Hine, niet
span noen geeft, doo magt zij aend Comperant

Genealogie van BREGMAN (vervolg blz.39)

Dirkje Jacobs Bregman, tr. Pieter van der Zanden (zie blz. 39 boekje 2).

Hieruit:

1. Wilhelmina van der Zanden geb. Den Helder 28-11-1824, in Den Helder verder niets van gevonden.
2. Willem Frederik Karel van der Zanden geb. Den Helder 30-08-1829, timmerman, overl. Den Helder 10-08-1897 tr. Den Helder 11-06-1857 Jannetje van der Wiele geb. Texel 25-03-1824 overl. Den Helder 02-01-1909 dgt. van Pieter van der Wiele en Jannetje Nieuwenhuizen. (Willem was, 44 jaar oud, getuige bij de overlijdensaangifte van Dirktje en hij was getuige bij het huwelijk van zijn halfzuster Jacoba Wilhelmina Bregman, zie 4.)
Verder krijgt Dirktje Bregman:
  3. Catrijn Johanna Babtist Bregman geb. Den Helder 28-08-1833, overl. ald. 19-11-1835.
  4. Jacoba Wilhelmina Bregman geb. Den Helder 20-02-1836 overl. ald. 28-12-1862 tr. Den Helder 06-11-1862 Gerrit Jan van Nede geb. Deventer 17-09-1838, kuiper, overl. waar en wanneer ? (in Den Helder niet gevonden) zn. van Albertus van Nede, kuiper, en Elsje Sjolleman.
Voor haar huwelijk krijgt Jacoba: Jacob Bregman geb. Den Helder 11-11-1859 overl. ald 05-04-1861.
Gerrit Jan van Nede hertr. Den Helder 21-12-1865 Eva Voet geb. Den Helder 13-08-1837 overl. waar en wanneer ? (in Den Helder niet gevonden) dgt. van Marcellus Voet [overl. Den Helder 15-12-1862] en Judik Wendels.
8. Jacob Jacobsz Bregman geb. / ged. Den Helder 12 / 18-11-1801, overl. ald. 11-04-1802.
9. Jacob Jacobsz Bregman geb. / ged. Den Helder 27-06 / 03-07-1803, zie IV C.
10. Neeltje Jacobs Bregman geb. / ged. Den Helder 07/10-12-1804 overl. ald. 31-12-1805.
11. Neeltje Jacobs Bregman geb. / ged. Den Helder 22 / 29-03-1806 overl. Den Helder 21-12-1835 tr. I. Den Helder 24-07-1828 Gerrit Visser geb. Den Helder 09-01-1794, vrachtrijder, overl. ald. 16-07-1830 zn. van Jan Visser en Elisabeth Blankman tr. II. Den Helder 24-05-1832 Jan Bontes geb. Den Helder 21-02-1808, werkman, overl. ald. 14-12-1849 zn. van Jan Klaasz Bontes [werkman geb. Den Helder 04-07-1769 zn. van Claas Jansz Bontes en Dieuwertje Pieters Brouwer] en Jannetje Jans Bleeker [geb. Den Helder 25-04-1802 dgt. van Jan Claasz Bleker en Agnietje Bronkhorst]
Getuigen bij de beide huwelijken waren Fulps en Jacob Bregman, haar broers. Jan Bontes hertr. Den Helder 08-04-1841 Aafje Stikker geb. Zijpe 10-03-1814 dgt. van Albert Stikker en Maartje Dekker.

III B. (Eerste zoon van II)

Cornelis Willemsz Bregman, ged. Den Helder 1760, zeeman, overl. ald. 05-05-1809 (49 jaar), otr./tr. Den Helder 10 / 26-10-1783, Trijntje Klaas Mooy

geb. Den Helder 26-11-1757, overl. ald. 05-05-1809 (52 Jaar), dgt. van Klaas Pietersz Mooy (Meijn) en Anna Jans Schagen, later Anne Andries Quak genoemd.

Cornelis Willemsz Bregman was matroos en later speksnijdersmaat bij Commandeur Pieter Cornelisz Ruyg.

Hieruit:

1. Willem Cornelisz Bregman ged. Den Helder 24-01-1785 (als kind van W. Brugman en Trijntje Mooy, get. Guurtje Brugman) overl. Den Helder 27-12-1787.
2. N.N. Cornelisz Bregman ged.? overl. Den Helder 15-06-1793.
3. Aagtje Cornelis Bregman ged. Den Helder 07-09-1792, overl. ald. 08-06-1809 als weeskind.
4. Klaas Cornelis Bregman geb. / ged. Den Helder 20/27-07-1794, overl. ald. 26-10-1795.
5. Neeltje Cornelis Bregman geb. / ged. Den Helder 04/09-07-1797, overl. ald. 09-01-1815.
6. Guurtje Cornelis Bregman geb. Den Helder 27-04-1800, overl. ald. 29-09-1832, tr. Den Helder 30-04-1829 Aarjen Adriaans Jongkees, ged. Den Helder 11-03-1792, omroeper, overl. ald. 24-01-1835 wedn. van Neeltje Jacobs Bakker [geb. Texel 1790 overl. Den Helder 02-01-1828, dgt. van Jacob Jansz Bakker en Pietertje Cornelisz Dros] zn. van Adriaan Hendriksz Jongkees [geb. Huisduinen 07-11-1758, zeeman, overl. ald. 07-02-1824] en Marijtje Pieters Hargen [ged. Den Helder 16-11-1766 overl. ald. 03-02-1841].

Hier verder geen [Breg]mannelijke nakomelingen.

IV A. (Eerste zoon van III A)

Fulps (Jacobsz) Bregman, ged. Den Helder 19-08-1792, zeeman, overl. ald. 22-11-1834, tr. Den Helder 06-11-1819 Aagje Cornelis Zeeuw geb. / ged. Den Helder 13 / 18-10-1800 overl. ald. 04-07-1870, dgt. van Cornelis Willemsz Zeeuw [ged. Den Helder 15-02-1775 overl. ald. 23-10-1847 (op dat moment geh. met Neeltje Breed) zn. van Willem Aarjensz Zeeuw en Aagje Jans Leest] en Willentje Willems Brouwer [ged. Den Helder 08-01-1775 overl. ald. 10-03-1813 dgt. van Willem Aarjensz Brouwer en Trijntje Meijers Giltjes].

Hieruit:

1. Dirkje Fulps Bregman geb. Den Helder 09-08-1821 overl. ald. 02-10-1838.
2. Jacob Fulpsz Bregman geb. Den Helder 26-02-1823 zie V A.
3. Cornelis Fulpsz Bregman geb. Den Helder 21-06-1826 overl. ald. 16-06-1829.
4. Willempje Fulps Bregman geb. Den Helder 04-11-1828 overl. ald. 25-07-1864, tr. Den Helder 25-10-1855 Abram Jansz Bruin geb. Den Helder 06-01-1832 overl. ald. 19-05-1900 zn. van Jan Jansz Bruin en Guurtje Abrams de Ruyter. In de trouwakte no. 91 staat dat Willempje Brugman, dochter van Fulps

Brugman, trouwt met Abram. Daarbij verklaren zowel Willempje, evenals haar moeder, dat Fulps Brugman, Fulps Bregman moet zijn. (zie ook 5.)

5. Cornelia Fulps Bregman geb. Den Helder 25-04-1831, overl. ald. 28-01-1895 tr. Den Helder 01-12-1864 Abram Jansz Bruin, wedn. van Willempje Bregman, zie 4. (Zij woonden Wachtstr. 10, hij was broodbakker)
In de trouwakte no.176 staat dat in bijlage 6 wordt vermeldt: "een afschrift van Zijner Majesteits besluit van de dertienden November dezes jaars, nummer achtien waarbij het den Comparant wordt vergund met de zuster zijner overleden echtgenote, de Comparante, een huwelijk aan te gaan.
6. Willem Cornelis Fulpsz Bregman geb. Den Helder 01-07-1834 overl. ald. 20-06-1854.

IV B. (Tweede zoon van III A)

Willem Jacobsz Bregman, geb. Den Helder 24-05-1795, visserman, overl. ald. 14-10-1824, tr. I. Den Helder 23-08-1818 Dieuwertje Cornelis Borst, ged. Den Helder 05-08-1792, overl. aldaar 24-03-1822 dgt. van Cornelis Borst en Neeltje Siewerts Broek tr. II. Den Helder 19-12-1822 Maartje Ariens Klorn, geb. Den Helder 01-09-1799, overl. aldaar 08-12-1833 dgt. van Aarjen Cornelisz Klorn [overl. Den Helder 11-06-1813] en Maartje Willems Ruyg
In de trouwakte staat: Willem Bregman zoon van Jacob Brugman en Dirkje Dros. Willem is overleden door een ongelukkig toeval aan de zee kust te Huisduinen en is verdronken, nalatende twee kinderen.
Weduwe Maartje Aarjens Klorn hertr. op 15-06-1826 met Maarten Hoogerduin, die na het overlijden van Maartje in Den Helder op 08-12-1833 hertr. in Den Helder op 13-05-1841 met Guertje Jacobs Bregman (zie III A-5) een zuster van Willem Jacobsz Bregman. [IV B.]

Uit het eerste huwelijk:

1. Neeltje Willems Bregman geb. Den Helder 17-01-1819, overl. na 14-10-1824 (Van haar in Den Helder niets meer gevonden)
2. Jacob Willemsz Bregman geb. Den Helder 15-03-1822, overl. ald. 10-06-1822.
3. Dirkje Willems Bregman geb. Den Helder 15-03-1822, overl. ald. 29-05-1822.

Uit het tweede huwelijk:

4. Dirkje Willems Bregman geb. Den Helder 06-12-1823, overl. ald. 24-08-1848, tr. Den Helder 08-05-1845 Klaas Quak, geb. Den Helder 07-09-1819, kleermaker, overl. ald. 12-07-1867 zn. van Jan Quak en Jannetje Butter.
Dirkje is kinderloos overleden.

Klaas Quak hertr. Den Helder 23-05-1850 Antje Boon geb. Texel 09-09-1823 dgt. van Hendrik Maartensz Boon en Hiske Rab.

Hier verder geen [Breg]mannelijke nakomelingen.

IV C. (Derde zoon van III A)

Jacob Jacobsz Bregman geb. Den Helder 27-06-1803, sjouwerman, overl. ald. 04-02-1840, tr. Den Helder 24-06-1830 Petronella van Zijl geb. Monnikendam 25-04-1802 overl. Den Helder 02-11-1868, dgt. van Cornelis van Zijl [overl. Den Helder 07-02-1820] en Antje Berkel.

Hij had voldaan aan de nationale militie en was afgekeurd wegens "te klein". Hij had verder een akte van onvermogen voor de betaling van de kosten van zijn huwelijk.

Hieruit:

1. Jacob Jacobsz Bregman geb. Den Helder 18-07-1831, overl. ald. 21-09-1831.
2. Willem Jacobsz Bregman geb. Den Helder 05-12-1833, overl. ald. 08-06-1875 ongeh.
3. Cornelis Jacobsz Bregman geb. Den Helder 09-02-1836, overl. ald. 04-06-1875 ongeh.
4. Christina Diderika Jacobs Bregman geb. Den Helder 03-01-1838, overl. ald. 12-01-1915, tr. Den Helder 04-04-1867 Cornelis van Straaten geb. Den Helder 12-11-1842, overl. ald. 07-04-1906, zn. van Arie van Straaten en Antje Smit.

Hier verder geen [Breg]mannelijke nakomelingen.

V A. (Eerste zoon van IV A)

Jacob (Fulpsz) Bregman geb. Den Helder 26-02-1823, zeeloods, overl. Delfzijl 15-06-1896, tr. I. Delfzijl 02-12-1858 Tina Ackerman geb. Borkum 08-11-1831 overl. Delfzijl 02-04-1866, dgt. van Steffen Aggen Ackerman en Anna Hanszen Erichs.
tr. II. Delfzijl 20-11-1869 Frouke Pul geb. Nieuwolda 26-04-1831, overl. Enschede 20-05-1911, begraven te Delfzijl, dgt. van Nanne Moriks Pul en Gepke Fockes.

Jacob (Fulpsz) Bregman vestigt zich op 28 juli 1853 in Delfzijl. In de periode juni 1867 tot november 1869 had hij als huishoudster Hillegien Bruin. Zij woonden aan de Oude Schans 40, later 128. Aagje Zeeuw, zijn moeder, woonde daar ook van 17-05-1866 tot 06-06-1867. Frouke Pul verhuisde 10-09-1908 naar Enschede.

Uit het eerste huwelijk:

1. Filip Bregman geb. Delfzijl 22-01-1860, overl. ald. 02-02-1860.
2. Filips Bregman geb. Delfzijl 30-09-1861, zie VI A.
3. Steffen Bregman geb. Delfzijl 05-11-1865, overl. ald. 15-12-1867

Uit het tweede huwelijk:

4. Nanno Bregman geb. Delfzijl 27-05-1875, zie VI B.

Bronke Harms

Trientje Grashuis

Filips Bregman

Aaltje Harms

VI A. (Eerste zoon van V A)

Filips (Jacobsz) Bregman geb. Delfzijl 30-09-1861, overl. Groningen 17-05-1935, tr. Delfzijl 10-05-1893 Aaltje Harms geb. Ruischerbrug 20-03-1871 overl. Apeldoorn 16-12-1957 dgt. van Bronke Johansz Harms [geb. Ruischerbrug (Noordijk) 17-04-1847 overl. Groningen 03-03-1938 zn. van Johan Friedrich Hermann Harms en Aaltje Pieters Keizer] en Trientje Grashuis [geb. Oosterhoogetbrug (Hoordijk) 23-08-1842 overl. Delfzijl 22-06-1925 dgt. van Hindrik Jacobsz Grashuis en Grietje Ottens Kruizenga].

Zij woonden in wijk A, straat 390 in Delfzijl. Op 17-08-1909 verhuisde het gezin naar Groningen. Jacob even eerder n.l. op 10-09-1908.

Hieruit:

1. Jacob Bregman geb. Delfzijl 03-04-1894, zie VII A.
2. Catharina Frouwina Bregman geb. Delfzijl 15-07-1895, overl. ald. 05-08-1895.
3. Bronko Bregman geb. Delfzijl 18-12-1896, zie VII B.
4. Filips Bregman geb. Delfzijl 23-07-1898, overl. Leeuwarden 09-08-1967, tr. Leeuwarden 04-04-1927 Lucia Johanna Meyer geb. Leeuwarden 03-08-1903 overl. ald. 11-10-1989 dgt. van Jan Meijer en Geertje de Boer.
Zij krijgen geen kinderen.
5. Catharina Frouwina Bregman geb. Delfzijl 04-02-1900, overl. ald. 19-07-1901.

wordt vervolgd.
door J.H. Bregman
Ringmus 26
1965 EH Heemskerk

NATIONALE MILITIE LICHTING 1907.

Uit het Dagblad voor Helder en Hollands Noorderkwartier no. 25 dinsdag 29-1-1907. Voor de nationale militie, lichting 1907, zullen van deze gemeente ter inlijving worden opgeroepen 73 man, waarvan 51 ter volledige oefening en 22 man ter korte oefening.

Hiervoor zijn naar volgorde aangewezen:

Volgn. Lotingsn.

1	1	Kramer, Albert
2	3	Schouten, Wilhelm Johan Marie
3	5	Lagrange, Ferdinand
4	6	Schwantje, Johan
5	7	Roodenburg, Hendrik Albertus
6	10	Clowting, Leendert
7	14	Homan, Geert
8	15	Groot, Johannes Alfret
9	16	Kamp, Ludovicus Franciscus K>O>
10	17	Beukers, Albertus
11	20	Jansen, Frederik Hendrik
12	21	Rensmaag, Pieter Hendrik
13	23	Ham, Johannes
14	24	Helder, Jan Frederik
15	25	Pettersson, Carl
16	27	Kraak, Simon
17	28	Klant, Jan Pieter
18	29	Hillen, Jozeph
19	30	Kramer, Jasper
20	32	Thijssen, Jan Willem
21	33	Kooijman, Pieter Willem
22	35a	Talsma, Dooije
23	35b	Boer, Cornelis
24	37	Trap, Gregorius Johannes
25	40	Bakker, Aris
26	41	de Barbanson, Aldert
27	45	Boelsums, Martinus Gerardus
28	47	de Wit, Dirk
29	48	van der Haagen, Frans Louis
30	52	van Brederode, Reijer
31	54	de Wijn, Cornelis
32	55	Kerkhof, Maarten
33	56	Toes, Adrianus

Volgn. Lotingsn.

34	57	van der Plas, Menze Cornelis K.O.
35	59	Slot, Michiel
36	60	Bijl, Jan
37	62	Lub, Hendrik Jan Cornelis
38	63	de Wit, Albert
39	67	Bruin, Leendert
40	68	Korver, Reindert
41	69	Smit, Hermanius
42	70	Bakker, Cornelis
43	72	Wal, Maarten
44	75	Bos, Cornelis
45	76	Visser, Menze Cornelis
46	77	Keet, Cornelis
47	79	Hoogerwerf, Jan
48	82	Griek, Tjalling
49	83	Klijn, Lambertus Rudolph Joh.
50	85	Gonggrijp, Johannes Jan
51	87	Metzelaar, Adriaan Cornelis
52	88	Bruin, Cornelis
53	89	de Beurs, Pieter
54	90	Bakker, Hessel
55	91	van Rozendael, Johannes Leonardus Justus
56	92	Smit, Jacob
57	94	Kikkert, Cornelis Johannes
58	95	Willemse, Johannes Cornelis
59	96	Sonstral, Gustaaf Adolf
60	98	de Wit, Jacob
61	102	Gouda, Arie
62	104	Papo, Theodorus Jacob
63	105	Broekhuijzen, Willem Anthonie
64	106	Taylor, Cornelis
65	107	Hoogendijk, Willem Jacobus
66	109	Greven, Jan
67	110	van Hoven, Eduard Jan Baptist Cornelis
68	111	Klingen, Jacob Cordia
69	113	Veldhuizen, Jan Hendrik Antonie Douwe
70	114	Fluiter, Joh. Corn. Anthonius
71	115	Lastdrager, Cornelis
72	116	Willemse, Willem
73	117	Klein, Jacob Marinus
74	119	Tol, Pieter
75	120	Bouwman, Jan David

Volgn. Lotingsn.

76	121	Stadig, Oege
77	122	Westerbaan, Cornelis Jacob
78	123	Reijnders, Petrus Johannes
79	126	Schippers, Teunis
80	127	Kok, Jacobus
81	128	van de Poll, Gerardus
82	130	Zwaan, Anthonie Cornelis
83	131	Hin, Meindert Walterus
84	134	Erkelens, Willem Adam
85	136	van Leeuwen, Marius
86	138	van der Heide, Henderik
87	139	van Dok, Johannes
88	140	Schong, Laurentius
89	141	Luitse, Pieter
90	142	Kampmeijer, Willem Henderik
91	143	de Zee, Douwe
92	144	Duijverlshoff, Eduard Adrianus Johannes
93	145	van den Nieuwengiezen, Machiel Emanuel
94	147	de Jong, Willem Leendert
95	148	Vlaming, Pieter
96	150	de Jongh, Jan Beijers
97	151	Frankfort, Gerrit
98	152	de Boer, Jan Adrianus
99	153	Lambrechts, Karel
100	155	Bakker, Jacob
101	156	Dienaar, Adrianus
102	157	van Otteren, Cornelis
103	159	Swart, Jan
104	160	Bakker, Gerrit
105	161	Krijnen, Teunis Cornelis
106	162	Groendijk, Thijs
107	164	de Bruin, Teunis-Dirk Klaas
108	165	Moor, Bernardus Franciscus
109	166	Snel, Arie Anthonius Franciscus
110	168	Jansen, Johannes Cornelis
111	171	Müller, Christoffel Willem Karel
112	172	Ran, Cornelis Franciscus
113	173	van der Hert, Cornelis
114	174	Riemers, Hendrik Jan
115	175	Gras, Johannes
116	176	Bakker, Nicolaas
117	177	Flens, Gerrit

Volgn. Lotingsn.

118	178	Slort, Cornelis
119	179	Smit, Maarten
120	181	Kort, Dirk
121	182	Hoogenbosch, Martinus Cornelis
122	183	van de Poll, Joh. Jacob Adrianus
123	184	Lastdrager, Arie
124	186	Wissel, Cornelis Leendert Anton
125	187	Schellinger, Douwe
126	189	Koster, Adrianus
127	190	Lafeber, Johannes Jacobus
128	191	Snijder, Egbert Harm
129	192	Verheus, Johan Herman
130	193	Dijker, Reiĳer
131	195	Bruĳjn, Klaas
132	196	Deutekom, Jan Cornelis
133	197	Doekes, Boelsum Jannes
134	198	Vliek, Gerardus Petrus
135	200	Manikus, Jilles
136	202	Wegman, Casparus Theodorus
137	205	van Kooten, Cornelis
138	206	Smit, Maarten
139	207	Pons, Willem Martinus
140	211	Bekker, Jacobus
141	212	Baanstra, Pier
142	215	Kunst, Johannes
143	216	Stĳjn, Johannes
144	219	Daalder, Gerard
145	220	Steeĳers, Obe Douwe
146	222	Hillenius, Hendrik
147	223	de Ruiĳter, Jacob
148	224	Ox, Jan Frederik
149	225	Zegel, Henri Willem
150	226	van der Woude, Simon
151	227	Boon, Hermanus
152	228	Klopper, Pieter Adriaan
153	229	Mens, Jan
154	230	Tjittes, Lucris
155	232	Tielrooĳ, Pieter
156	233	Boogaard, Meindert
157	234	Visser, Pieter Gerardus
158	235	van Wilsem, Hendrik Willem
159	236	Brandt, Johan Dirk

Volgn. Lotingsn.

160	238	Oepts, Johannes Bernardus
161	239	Witte, Jacob
162	240	Roerdomp, Johan Christiaan
163	241	Wessel, Teunis
164	242	Smit, Jacob
165	243	Agema, Reijer
166	244	Wallast, Marinus Leendert Jacob
167	245	Schellinger, Dirk

K.O. betekent, dat belanghebbende voor korte oefening zal worden ingelijfd.

einde.

= = = = =

Uit de Kerkarchieven van Wieringen, vervolg.

Op 26 oktober 1849 wordt door de kerkeraad samen met de Armvoogden bepaald "dat de arme kinderen, die wezen zijn of geene moeder meer hebben binnenkort in het zg. Armenhuis bijeen worden gebracht."

Daarin worden als vader en moeder geplaatst Aldert Annes en zijn vrouw. Het toezicht op dit gesticht zal worden gedaan door een Commissie bestaande uit: W. Driessen (de geneesheer), Jan Koorn de Oude, J. Wijn (schoolmeester) en G. Leemhuis (dominee).

Op 23 november 1849 wordt het volgende Reglement voor het arnhuis, dat nu weeshuis heet, aangenomen:

Reglement voor het Weeshuis der Diaconie v.d.Hervormde Gemeente te Hippolytushoef en Westerland.

Art. 1

Het doel van dit weeshuis is een gesticht van opvoeding te zijn voor gealimenterde kinderen, die geene ouders, altans geene moeder meer hebben en ten laste komen van genoemde Diaconie.

Art. 2

Er zal daarom in dit weeshuis een vader en een moeder geplaatst worden, opdat zij bij gemelde kinderen de plaats van hunne overledene ouders of moeder vervangen.

Die vader en moeder zullen bij voorkeur zijn echtgenooten zonder kinderen, maar

in geval de zoodanige die kinderen hebben, tot deze betrekking gekozen worden, dan zullen zij verplicht zijn deze zoo spoedig mogelijk van zich te verwijderen en zonder bepaald verlof geen van hen weder bij zich in mogen nemen en houden.

Art. 3

Deze vader en moeder belooven bepaalde gehoorzaamheid aan de diakenen en aan de Commissie van toezigt, welke het Armbestuur in overleg met de kerkeraad benoemt of reeds benoemd heeft.

Alleen op grond van deze belofte en een daarmede overeenstemmend gedrag worden zij in genoemde hoedanigheid aangenomen, erkend en gehandhaafd terwijl zij bij gebreke daarvan door anderen vervangen zullen worden.

Art. 4

Voorts nemen deze vader en moeder op zich om de kinderen die in het Weeshuis zullen worden opgenomen, geheel en al alsofhet hunne eigene kinderen waren, naar ligchaam en geest te verzorgen, te onderrigten, te leiden en te bestieren.

Kortom om ze Christelijk op te voeden en te dien einde bepaaldelijk het volgende in acht te nemen:

1. zij zullen met vermindering van alle lichamelijke kastijding hen steeds liefderijk behandelen.
2. zij zullen hen, die beneden de twaalf jaren zijn, geregeld naar de school, de ouderen naar de herhalingschool, allen, voor zooveel zij er geschikt toe zijn naar de Catechisatie zenden.
3. zij zullen iedereen Zondag minstens eenmaal met allen die er oud genoeg voor zijn de openbare godsdienst waarnemen.
4. zij zullen na het invallen van de avondschemer geen der kinderen op de straat laten loopen, maar ze binnenshuis bijeen op eene gepaste en nuttige wijze bezig houden.
5. zij zullen zelve, hetzij des ochtends, hetzij des avonds of wel op beide tijden eenig gedeelte uit den bijbel of een ander leerzaam of stichtelijk boek aan de kinderen voorlezen of wel door één der kinderen laten voorlezen.
6. zij zullen zorgen dat er gebeden worde voor- gedankt na het eten en drinken; dat het middagmaal gereed zij te half één uur, het avondmaal te half acht, terwijl het ontbijt naar den tijd van het jaar genuttigd zal worden des zomers te zes, des winters te acht uur, en zoo dagelijks op andere tijden van het jaar, naarmate de dag vroeger of later aanbreekt.
7. Eindelijk zij zullen bij het geheele huisbestuur in zonderheid zich toeleggen op orde, zindelijkheid en spaarzaamheid en als vader en moeder van het weeshuis alles behartigen, wat men van goede huishoudens verwachten mag.

Art 5

De spijzen, die in het weeshuis gebruikt zullen worden, zullen zijn des ochtends en des avonds brood en hetgeen er van de middagspijs overblijft, of gort in karnemelk gekookt. Des middags zal gegeten worden:

op zondag graauwe erwten
op maandag gort
op dinsdag kool en aardappelen
op woensdag erwten
op donderdag zakmeel met aardappelen
op vrijdag gort
op zaterdag wortels en aardappelen

Op 22 maart 1852 worden een andere weesvader en moeder benoemd, nl. G.Brands en echtgenote. Het gedrag van hun voorgangers "mishaagde" de kerkeraad.

Er waren toen 8 kinderen in het weeshuis, nl. Maartje, Antje, Grietje, Cornelis en Sientje de Boer, Pieter en Trijntje Bais en Simon de Jong.

De weesvader en moeder ontvangen een vaste som van f 1,- per kind per week. De diakenen zorgen voor kledingstukken en beddegoed en schoolgeld en geneeskundige hulp.

Komt er een kind meer, f 1,- meer, gaat er een kind weg, f 1,- minder.

Op 15 februari 1853 gaat de kerkeraad een aantal kinderen elders onderbrengen. Maartje de Boer gaat naar Westerland en treedt in dienst bij Meijert de Haan om zo zelf de kost te verdienen.

Trijntje Bais gaat voor één jaar naar Meijert Koorn.

Voor Simon de Jong en Antje de Boer moet ook nog een plaatsje gezocht. Antje komt ook terecht bij Meijert Koorn.

In april 1853 heeft weesvader Brands te kennen gegeven, dat f 1,- per kind per week te weinig is, hij wil f 1,50 hebben. Maar de kerkeraad vindt het onaanvaardbaar. Ze besluiten eind april opnieuw te vergaderen en te bekijken of ze het weeshuis niet zullen opheffen en voor de rest van de kinderen onderdak zoeken. Ze zoeken eerst nog naar een andere weesvader en moeder, maar er solliciteren geen geschikte personen. Besloten wordt dus het weeshuis te ontbinden. De weesvader mag nog een maand blijven wonen om andere huisvesting te zoeken. Mochten na 1 mei nog niet alle kinderen ergens anders geplaatst zijn dan krijgt hij daar wel f 1,50 voor.

Trijntje Bais wordt voor f 30,- per jaar uitbesteed bij H.Spruit, onder voorwaarde dat zijn vrouw Trijntje leert naaien.

Cornelis de Boer gaat voor f 45,- per jaar naar hetzelfde kosthuis, zonder voorwaarde.

Grietje en Sientje de Boer gaan samen voor f 75,- naar J.Minnes.

Maartje de Boer gaat voor f 30,- naar H.Bakker, Pieter Bais voor f 52,- naar Jan Dijkshoorn en Simon de Jong gaat voor de kost naar C.Smit te Ewijksluis.

Op 18 mei vertrekt het laatste kind, einde weeshuis.

In 1853 is er ook nog een tweestrijd tussen de twee geneesheren op Wieringen, de heren Driessen en Maats.

Driessen is lid van de kerk van Hippolytushoef en verzorgt de geneeskundige hulp voor de armen voor f 60,-, onder voorwaarde dat hij voor niets verloskundige hulp moet verlenen als de vroedvrouw het niet alleen kan redden, voor diezelfde armen dus.

Dit besluit is door de diaconie bekend gemaakt aan de armen en aan de heer P. Maats, genees- en heilkundige hier, maar lid van de gemeente van Oosterland.

Dokter Maats is het er niet mee eens en schrijft, dat hij dat werk wel voor f 40,- wil doen. De kerkeraad blijft standvastig en houdt zich aan dokter Driessen, omdat Maats geen lid van deze gemeente is.

In 1854 laat Maats weten nog steeds voor f 40,- de armen te willen genezen, maar de kerkeraad wijst het weer af.

In 1859 komt in de vergadering van armvoogden en kerkeraad ter sprake of die f 60,- voor Driessen niet te hoog is. Het aantal armen is minder, denkt men, maar na een vluchtige telling toch niet, circa 45 personen. Ze zullen wel aan Driessen vragen of hij zijn prijs iets kan verlagen, want er waren weinig zieken onder de armen. Of dat wat wordt vermeldt het boek niet.

Tot slot het verhaal van Jantje Halfweeg, dienstbode bij de predikant.

Het is nu 1878. Jantje is 4 weken in dienst bij de dominee, zonder problemen. Ze vraagt om een voorschot op haar loon en dat weigert de dominee. Dan pakt Jantje haar goed en vertrekt. Dominee is woedend. Jantje heeft volgens hem haar belofte verbroken en ze stond ook nog op de lijst om aangenomen te worden = belijdenis doen =. Dominee voelt er niets voor zo'n beloftebreekster lid van de kerk te maken. Hij overlegt met ouderling Koorn, die is het wel met de predikant eens, maar vindt wel dat die zelf de verantwoording voor die weigering moet dragen.

Koorn zal wel tegen Jantje gaan zeggen dat ze niet tot de bevestiging wordt toegelaten. Dominee laat het de koster ook nog eens gaan vertellen, dat gebeurt zondagsmorgens vóór 8 uur, 14 april. Om 9 uur komt ouderling Koorn bij de dominee en vertelt dat Jantje bij hem thuis zit te schreien. Hij wil een goed woordje voor haar doen en of dominee de zaak voorbij wil laten gaan.

Dominee zegt, dat er absoluut geen persoonlijke wrok tegen Jantje is, maar dat zijn geweten hem verbiedt Jantje te bevestigen.

Om half tien gaat dominee naar de consistoriekamer. Daar zitten alle aannemelingen met uitzondering van Jantje Halfweeg. Ook later in de kerk ontbreekt ze eerst. Maar even later ziet de predikant dat ze naast de anderen in de rij is gaan zitten.

Wat moet hij doen? vraagt hij zich af. Onder het zingen van de preekstoel gaan en haar zelve of door een ander laten waarschuwen? Maar hij wil juist opspraak vermijden. Dan maar doen of hij niets ziet? Dat verbiedt zijn geweten hem weer.

Hij hoopt nog haar door duidelijke wenken te bewegen om te blijven zitten als de anderen moeten gaan staan.

Met buitengewone nadruk wijst hij op het gewichtige der af te leggen belofte, stelt hij trouw aan het eens-gegeven-woord als een onmisbare vereiste op de voorgrond, verklaart

hij, dat de trouweloze beter deed met nu nog terug te treden, dan zich aan meineed schuldig te maken.

Maar zijn spreken bleek tervergeefs.

Toen hij de aannemelingen verzocht op te staan, ging Jantje ook staan. Het geweten van de dominee laat hem de volgende woorden spreken: "het verbaast mij, iemand onder u te zien staan, van wien ik weet dat de af te leggen belofte een meineed zal zijn. Wil zij die meineed ter haren verantwoording nemen, zij blijve staan; zoo niet zij verwijdere zich."

De bedoelde persoon verwijdert zich weliswaar niet, maar is toch gaan zitten. De andere aannemelingen zijn gewoon bevestigd.

En hoe gaat het verder met Jantje ?

Van verschillende kanten is danig kritiek gekomen op de houding van de predikant. De verontwaardiging is zo groot, dat kerkvoogden en notabelen de vertimmering van de pastorie voorlopig maar uitstellen tot de gemoederen wat bedaard zijn.

De dominee wijdt er een hele lange preek aan om zich te verdedigen. De tekst van die preek staat woordelijk in het kerkeboek.

Later in 1879 wordt Jantje alsnog bevestigd.

In 1880 vraagt Arend Mulder om aangenomen te worden. Hij is pas 14 dagen geleden met dit verzoek bij de dominee gekomen, omdat hij pas kort geleden op het eiland gekomen is, zoals hij zegt. Dat blijkt niet waar te zijn, hij is er al 3 maanden.

Dan zegt hij dat hij de afgelopen winter niet naar de catechisatie kon komen omdat zijn werkzaamheden in de polder dat niet toelieten. Eén der diakenen heeft uit goede bron vernomen, dat het Albert er slechts om te doen is van de bedeling te kunnen trekken, en dat kan alleen als je lid van de kerk bent. Zijn verzoek wordt dus afgewezen.

Met dit resumé uit de kerkarchieven van Wieringen hebt u een aardig beeld hoe dat toeging.

Het archief wordt nu nog verder geïnventariseerd en in een catalogus onder gebracht. Als dat klaar is, en u hebt belangstelling het in te zien, neem dan contact op met

N.Fijnheer-Rotgans.
Verbindingsweg 1
1778 KS Westerland
tel. 0227 593997

Uit: Hieldersche en Nieuwedieper Courant d.d. 13 juni 1867.

DUINWATERLEIDING - MAATSCHAPPIJ VAN DEN HELDER EN HET NIEUWEDIEP.

Aan Heeren Aandeelhouders wordt bekend gemaakt dat het **DIVIDEND**, ad f **11.50** per Aandeel, over het afgelopen boekjaar, tegen intrekking van het *negende Dividends-Bewijs*, bij de ASSOCIATIE-CASSA te *Amsterdam* betaalbaar is gesteld, alsmede bij den Heer C. BAKKER Bz. te *Nieuwediep*

CH. BOSCH REITZ.

=====

Juridisch taalgebruik van advocaten en notarissen.

D.	
dubiëren	twijfelen.
dubieus	twijfelachtig, onzeker.
dubitatie	twijfel(ing), onzekerheid.
dupe	bedrogene, slachtoffer, lijdende partij.
duperen	bedriegen, misleiden, nadeel berokkenen.
duplicaat	iets dubbel, tweede exemplaar van iets, inz. van een akte of ander schriftelijk stuk.
duplicatie	verdubbeling.
dupliceren	een tweede antwoord geven; antwoorden op de repliek.
duplicitéit	dubbelheid, dubbelvormigheid; strijdigheid; dubbelhartigheid.
dupliek	antwoord op een repliek.
dura lex, sed lex	de wet is hard, maar het is de wet.
E.	
echangeren	(ver)wisselen, ruiling, uitwisseling.
echapperen	ontsnappen, ontvluchten.
edict	vorstelijke verordening, bevelschrift, landsverordening; besluit.
edictale citatie	gerechtelijke openbare dagvaarding.
editie	uitgave, druk (van drukwerken); rechtsk., gerechtelijke voorlegging en mededeling.
effaceren	uitwissen, uitvegen; doorhalen.
effectief	werkelijk, wezenlijk; werkzaam, krachtig werkend, doeltreffend.

effectieve affaires	koop en verkoop van goederen, waarbij deze werkelijk door de verkoper geleverd en door de koper ontvangen worden.
effectueren	uitvoeren, tot stand brengen, bewerkstelligen, verwezenlijken.
embaucheren	(met list) aanwerven, ronselen.
emitteren	uitzenden, uitstralen, uitgeven.
employeren	aanwenden, gebruiken.
emprisoneren	gevangen zetten.
en dépôt	in bewaring; ten verkoop.
en flagrant délit	op heterdaad.
engagement	verbintenis; dienstverband; verloving.
enumeratie	opsomming, optelling.
enumereren	opsommen, stuk voor stuk opnoemen.
enuntiatie	verklaring, verkondiging, bekendmaking; uitspraak; uitdrukking.
enuntiatief	verklarend, toelichtend; opsommend, inz. bij wijze van voorbeelden.
enuntiëren	uitspreken, uitdrukken, verkondigen.
eodem die	op dezelfde dag.
ergo	dus, derhalve, bijgevolg.
erratum	fout, drukfout.
error facti	rechtsk., dwaling in de feiten.
error juris	rechtsk., dwaling in het recht of wetsbepalingen.
estimeren	hoogschatten; schatten, begroten op.
etc.	= et cetera.
et cetera	enzovoort.
evictie	rechtsk., gerechtelijke uitwinning.
evident	klaarblijkelijk, in het oog springend, zonneklaar.
evocatie	oproeping, inroeping; rechtsk., oproeping of dagvaarding voor een vreemde rechter.
ex æquo	billijkheidshalve, uit oogpunt van billijkheid of gelijkheid.
ex consessis	krachtens het ingewilligde.
ex consensu	met toestemming.
ex delicto	door het misdrijf.
ex jure	van rechtswege.
ex lege	buiten de wet.
ex mandato	op last, op bevel.
ex more	volgens gebruik.
ex more majorum	volgens voorvaderlijk gebruik.
ex nunc	van thans af (gerekend of beschouwd).
ex officio	ambtshalve.

excederen	overschrijden, te buiten of te boven gaan.
exces	overschrijding van de gewone grenzen, buitensporigheid; overdaad, uitspatting; geweldadigheid.
excessief	de grenzen te buiten gaand, buitensporig, buitengewoon, overdadig, overdreven.
excipiëren	uitzonderen; rechtsk., tegenwerping maken, zich beroepen op grond van verweer.
excluderen	uitsluiten, afzonderen.
exclusie	uitsluiting, buitensluiting, wering.
executeren	uitvoeren, voltrekken; terechtstellen; iemands bezittingen wegens schuld gerechtelijk verkopen.
executeur	uitvoerder van een vonnis of laatste wil.
executeur testamentair	uitvoerder van een laatste wil.
executie	uitvoering, tenuitvoerlegging, voltrekking vna een vonnis; terechtstelling; gerechtelijke verkoop van iemands bezittingen wegens schuld.
executoir	ingevolge rechtelijk vonnis of rechtelijke beschikking uitvoerbaar; invorderbaar.
executoriaal	rechtsk., bij, ten gevolge van of ter uitvoering van een vonnis.
executoriale titel	rechtsgrond, waarop men zonder verdere tussenkomst van de rechter een overeenkomst of vonnis ten uitvoer kan leggen.
exempt	onttrokken aan, vrijgesteld van.
exheredatie	onterving.
exherederen	onterven.
exhibent	overlegger, indiener (van een stuk).
exhiberen	overleggen, indienen (van een stuk).
exhumatie	opgraving (van een lijk).
exigent	veeleisend.
exigentie	behoefte, noodzaak, dringend geval.
exigeren	vorderen, eisen.
exileren	verbannen.
eximeren	bevrijden, vrijstellen, ontheffen.
exmissie	gerechtelijke uitzetting of verdrijving.
exorbitant	buitensporig.
exorbitante rechten	bijzondere, verstrekkende bevoegdheden, inz. van de vroegere gouverneurs-generaal van Ned. Indië om inlanders te verbannen.
expensarium	lijst van kosten of uitgaven.
expenseren	uitgeven, inz. gerechtskosten.
expilatie	beroving, besteling.

wordt vervolgd.

